

Вештачко саће.

Од зајамчено правог, чистог, природног, пчелињег воска, на американском строју зготовљено са врло прецизним дубоким ћелицама и у свакој величини 1 кг. Дин. 45.— Послат ми чист восак (без талога) израђујем у вешт. саће 1 кг. за Дин. 6.— (у цени урачуната је и дезинфекција воска) или га пак замењујем и за 1 кг. читсог воска дајем 80 дкг. вешт. саћа.

Нажња! Да се не би са вешт. саћем, разне пчелиње болести, нарочито пчелиња куга (*bacillus alvei*) пренашале и шириле, восак, пре израде у вешт. саће дезинфицирам. Стога је моје саће од сваке заразе просто, и ја га цењеним друговима пчеларима најтоплије препоручујем.

О каквоћи мога саћа изволите се уверити.

Разашилъем! Праве „банатске“ ројеве и оплођене матице. „Експрес“ Мудрохов апарат је најидеалнија справа за прихрањивање пчела. Апарат је подесан за сваку кошницу. 1 комад Дин. 25.—

Ценовник на захтев шаљем бесплатно.

АНДРИЈА МУДРОХ, пчелар

4—5

НОВИ САД, Водникова бр. 8.

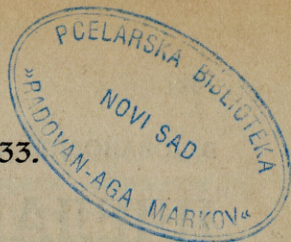
Оглас.

Шумадиска пчеларска подружина из Крагујевца јевтино продаје саднице медоносног биља: софора, јавор, дивљи кестен, келрајтерија, чивитњача, бисерак, суручица, зимска врбена (*Сагуортерис*) свилено цвеће (*Asclepias*) и др.

При обраћању с питањем треба послати поштанску марку за одговор.

У Земуну, Новембар 1933.

ПОД ВИСОКОМ ЗАШТИТОМ
ЊЕГ. КРАЉ. ВИС. НАСЛЕДНИКА ПРЕСТОЛА ПЕТРА.

ИЛУСТРОВАНИ ОРГАН „СРПСКЕ ПЧЕЛАРСКЕ ЗАДРУГЕ“

Број	Излази једанпут месечно Уредник	Година
11	КОСТА СЕПЕРОВАЦ бероучитељ грађанске школе.	XXX

ПОЗИВ

Година је на измаку. Претплатници „Српског Пчелара“ примају лист уредно, али многи су заборавили, да и они треба да пошљу дужну претплату. Штампаче и експедиција „Српског Пчелара“ спојена је са трошком, који друштво мора тачно да исплаћује, а немарни претплатници неплаћањем хоће друштво да доведу у незгодан положај. Лист се издржава само од претплате, стога молимо претплатнике, да дужну претплату што пре измире, јер друштво треба своје обавезе да испуни. — Чланови утемељачи плаћају за лист 15 динара годишње, па молимо и њих, да дужну претплату пошаљу.

Свака пчела врши своју дужност у друштву, а пчелар треба да се угледа на вредну и уредну пчелицу, да врши своју дужност према друштву — да пошље дужну претплату за лист.

Српска пчеларска задруга у Руми

ПЧЕЛАРСКИ КАЛЕНДАР.

НОВЕМБАР.

У октобру је било више топлих дана. Пчеле су доносиле лем и овим затварале мале пукотине и многе отворе око лежишта оквира. Доносиле су мало цветног прашка и гдекоју кап нектара. Али све је то пабирак. Све је то незнатна награда за пчелино пожртвовање. И зато тешко оном пчелару без меда у кошници, који је чекао да му пчеле нанесу мед у септембру и октобру... А сада, у тмурном новембру, нема ни тих пабирака. Јер „изгледа као да самрт упорну природу стеже, и она тихо мре“ (Вој. Илић). Сумор и тмина. Магла гуши. Студени ветар све јаче хучи и обара последње лишће са дрвећа. Слика цвећа изчезла је под ињем. Мио звук пчела потиснут је у сећање свирком и замахом ветра који тресе прозоре и звижди кроз димњак... Протекло је више дана како је замро живот на пчелињаку.

* * *

Узимљење требало је завршити у октобру. Не треба више узнемиравати пчеле отварањем кошница. Али треба обићи пчелињак. Треба посматрати, је ли пчелама обезбеђен зимски мира. Треба погледати на лета свију кошница. Треба уклањати мртве пчеле с лета. Ако је и поред предосторожности у коју кошницу продро миш треба га одмах избацити из ове. (Ако је хладно, при извршењу овог посла пренети кошницу у подрум или бар у какву топлију одају). Треба разацињати и наместити мишоловке.

Топли дани потребни су за излетање пчела, нарочито оних касно излежених. Тада пчелар треба да се нађе на пчелињаку. Што су онакви дани чешћи мање ће у пролеће оболевати пчеле од срдоболе. Али због ових излета не сме се мењати распоред кошница на пчелињаку све док не настане дужи прекид у овим излетима.

Обићи пчелињак. То је зимски посао на пчелињаку. Све друге послове (осим премештања кошница у пчелињаку) требало је раније свршити, да сва пчелиња друштва у снази дочекају пролеће. Јер ће само јака пчелиња друштва имати своју економску вредност у пчеларском пословању. Код неискусних пчелара многа пчелиња друштва изумиру у пролеће или ово дочекају као слабице које тек о главној паши ојачају, а пчелара оставе без меда.

Сада утопљавају своје кошнице они пчелари који су принуђени то чинити. Као и у неким другим пословима, и у овом су мишљења подељена. Али не треба разнолика миш-

љења убацити већ проучавати и саобразити приликама. Без научних и практичних опита не треба негирати мишљења искусних и разумних пчелара. Јер се баш у том развијају индивидуалности у пчеларењу стварају пчелари од срца и духа. То су пчелари које не обара пенушави вал индустријализације пабирчења у писању, па ма она носила крупно име: „Напредно пчеларство“ изједначење мишљења и уверења по индустријалчевом рецепту и страним „најновијим“ методама. Зато се мора зажалити за бесциљно утрошеним новцем и временом на оваквом раду „ради унапређења пчеларења у нашој домовини.“

Да ли ће се и у којим границама утопљавати кошнице зависи од њихове конструкције и дебљине дуварова, топлоте покривача, крова и патоса кошнице и, најзад, климе области за коју је кошница намењена. Према јачини и дужини зиме подешава се дебљина дуварова кошнице. Док у Приморју дуварови кошнице могу бити 25 cm дебљине, у крајевима са континенталном и субалпском климом дуварови морају бити знатно дебљи. У тежњи за унифицирањем може се рећи: Како за јаку дуготрајну зимску хладноћу, тако и за несносну дуготрајну летњу сушу и жегу, боље су кошнице са дебљим дуваровима и утопљачима, над оквирима. Одлични су дуварови од дуплих танких дасака са размаком од 5 cm испуњени струготином дрвета (азбестом или тресетом ако се ове ваде у близини места за израду кошница). Добре су, али за сада врло скупо стају, израђене кошнице од пресуваних отпадака плуте, азбестних плоча, целотокса, морозина (руског) и др. изолационог материјала. Временом ће се у том правцу развити и фабричка израда истинских „стандард“ кошница подешених за поједине пчеларске области.

За зиму и врућину погодне су кошнице са дуваровима од ражене и зобне сламе, или одабраног сувог рогозовог лишћа, ако су све ивице уоквирене дрветом. Да би слама и рогоз били дуготрајни, споља се бојадишу масном бојом, а изнутра премажу справљеним лаком од пчелињег лема — смоле.

Постоји више метода утопљавања пчела. Неки Руси (на пр. Дарнов) појачавају дебљину дуварова плодишта, а одозго, преко оквира, стављају нарочито израђене и прошивене утопљаче — јастуке или оплетнице од сламе и рогоза. Американски пчелар Демјутс Лангстрот — Рутову кошницу са једним наставком пакује у већу танку кошницу тако, да међупростор износи 5 cm, који се испуњава изолационим материјалом. Професор Еф. Филипс пакује по 4 овакве исте кошнице, облажући их са свију страна расклопним дуварима, тако да по саставу ове четворке добије облик правилног геометријског тела, на коме се имају спољна лета, као продужења унутрашњих лета на појединим кошницама. Ето тако се узимљују пчеле на два реда лангстротових кошница, који

је посао код нас рекламиран без разумевања и претходног опита. Идеја о узимљењу пчела на више редова ниских оквира (кошнице Гедона, Хеида) потекле су искључиво пчеларењем на малим оквирима, чији један ред није довољан за плодиште. У Америци није много распрострањено пчеларење на плодишту од два реда оквира. То је потиснуто проширивањем плодишта на 12, а пре десетину година и на 13 оквира Лангстротове мере у плодишту са једним редом. Па и ово се потискује усвајањем повећане мере оквира у кошници Џембо (Jumbo), која је у суштини преиначена кошница Дадан-Блатова (R. Root: ABC und XYZ of Bee Culture“ у руском преводу и издању 1926 г.).

* * *

У месецу новембру настаје теоретски течај у пчеларевом самообразовању. После тог зимског течаја успешније ће се шегртовати код искусног пчелара, мајстора, кога посао и дела величају. Пчелар није биће хладне крви као пчела да га хладноћа обара дремежом. Па ма се она осећала из вођства наше организације. Пчелару не сме тећи време у залуд, у дремању. Треба оправљати поједине пчеларске потребе. И читати свакога дана јер се пчеларска наука и пчеларска вештина налазе у непрестаном напредовању. У овом напредовању пчелар мора одабирати у читању, чупањем и уништавањем посејаног корова у нашу пчеларску књижевност. И својим учешћем у пчеларској организацији настојати да се развијају започети покушаји и испуне дата обећања за истинско напредовање нашег националног пчеларства.

К. СЕПЕРОВАЦ — Земун.

Утопљавање кошница.

У неким пчеларским књигама и листовима читамо, да треба кошнице у јесен утопљавати, да нам пчеле боље презиме. Разлози за утопљавање кошница изгледају нам потпуно оправдани, а против заштите и утопљавања у начелу ми ништа немамо. Али неки пчелари то утопљавање криво схваћају, многи претерују са утопљавањем, а то претерано утопљавање шкоди, многи од тих ревнитеља доброг утопљавања боље би прошли, да нису своје кошнице утопљавали.

Неки пчелари у јесен утопљавају своје кошнице ради бољег презимљења, па не могу довољно да упакују своје кошнице. Да би кошнице што боље утоплили ти брижни и ревносни пчелари стесне плодиште, сузе лето, а кошницу испуњавају сламним јастучићима или сеном или маховином,

а споља обложе асуром и т. д. А ја опет мислим, да је све то сувишно и непотребно, а шта више може бити чак и штетно.

Пчелиње друштво одржава се топло и здраво у своме саћу. Доста је да су зидови кошнице толико јаки да спољашњи оштри ваздух задржавају. За топлину пчелињег друштва не мора пчелар ништа посебно паковањем допринашати, јер топлину мора друштво само себи створити. Зато оно мора имати пуну слободу кретања у кошници т. ј. кошница мора бити довољно велика и пространа, мора имати доста и добре зимске залихе над леглом а лето мора бити довољно велико и тако смештено да свежи ваздух може доћи до друштва. Тако конструисане кошнице не требају никаквог екстра паковања и утопљавања.

Погрешно је мишљење да кошнице зими треба по могућству стеснити, да пчелама буде топлије. Тако мисле почетници и неискусни пчелари. Плодиште стешњавањем не бива топлије него само нездраво и неугодно ради испаравања, јер се пара нахвата на поклопац и зидове, па је кошница стално влажна и саће плесниви у стешњеном плодишту, ради моменталне веће тоpline може се надражити матица на ношење јаја у невреме, а рано легло обично је штетно, шта више може читаво друштво упропастити. Стешњено друштво с тога много једе, тада није хладноћа оно што тражи већи потрошак меда него обратно. Не једна одређена топлина кошнице — (треба знати да пчеле не загревају кошницу) — него одређена унутарња топлина друштва за пчеле је неопходна, и ова на највећој зими износи око 26°C. Ова унутарња топлина друштва одржава се и допуњава се узимањем хране, а одржава се особитом организацијом пчелињег друштва, а кад је потреба — ако има легла — пење се на 36°C.

Кад је хладно пчелиње друштво у клупче се скупи а најтоплије је у средини клупчета. Спољашња хладноћа чим је већа, тим више спољашње пчеле приљубе се према центруму, тим мање бива клупче, тиме је мања способност кретања, тим на мању површину делује спољашња хладноћа.

У тој околности лежи кључ који нам отвара очи да сазнамо, зашто је на јакој зими мањи потрошак меда него на благој. Мало зимско клупче условљава мали губитак тоpline пчелињег друштва, а саће је рђав водић тоpline. Велика већина пчела скоро је непокретна, у стању потпуног мира; пчелиње друштво спава и потребује минимално узимање хране.

У зимском клупчету је топло, ако је плодиште стешњено тада она пара од пчела ухвати се на поклопац и зидове кошнице, тада је унутри влага и испаравање па је ваздух тежак, у загушљивом ваздуху осећа терет читаво друштво, пчеле брује, а ми кажемо да пчеле трпе ради недовољне

количине чистог ваздуха. Код кошница узимљених у целом плодишту овај случај не наступа.

Код стешњених кошница настаје у почетку јача топлина, и ради тога хоће матица да носи јаја у невреме. Ради раног легла створи се већа топлина, у малом простору од испаравања створи се влага, на поклопцу ухвати се роса, постаје загушњиво у кошници с тога се пчеле јаче крећу и троше више хране, пчеле се одвајају од друштва и пропадају или се појави жеђ или срдобоља. Зато је здравије узимити у целом плодишту.

Зими да ли пропадају друштва што се смрзавају или умиру од глади? Видео сам кошница, које су се од сунца и кише извиле тако, да се унутра могао прст метнути па ипак су пчеле лепо презимиле а нису се смрзнуле. Године 1918. један леп рој у августу сместио сам у једну стару, трулу и подерану кошницу (тад је било тешко набавити даске, па сам одредио да га доцније спојим), пчеле су ону пукотину изабрале за излетање, а на лето су слабо долазиле, друштво је врло лепо напредовало, дасам од њега и меда нацедио. Оставио сам ту кошницу да уђе у зиму да видим како ће презимити. Друштво је врло лепо презимило, на поду био је незнатан број мртвих пчела. Дакле пчелиње друштво не пропада од зиме.

Преко зиме пчелиња друштва умиру од глади и то већином зато, што је у невреме и на незгодном месту мед смештен, а пчелама је сад немогуће своје зимско седиште у ред довести. Како је познато пчеле на хладноћи не прелазе никакве празне просторе и не удаљују се од свог зимског клупчета. Радије умреће од глади него што ће то учинити, с тога у изумрлој кошници налазимо још меда, са којим би пчеле могле лако животарити до маја. Пчелар каже: „пропало ми је 10 кошница али не од глади, остало је још доста меда.“ Верујем да је у кошници остало доста меда, али где је мед био смештен? Јесу ли пчеле могле доћи до меда?

Пчелари често се туже на жеђ, оскудицу ваздуха и срдобољу, на јаку зиму и т. д. али ја држим да се највише треба бојати глади.

Сад треба пазити да кошница има увек доста свежа ваздуха. Лети један део пчела стоји на лету и треперењем крила проветрава кошницу. А зими? Сад су пчеле збијене у клупчету не крећу се, скоро су непомичне. Пчеле сад нису у стању проветравати кошницу, проветравање сада мора се извршити без њихова учешћа. Разуме се, да се оно мора извршити лагано, пажљиво и темељно, а то се не може учинити кроз мали отвор, затворено и сужено лето, особито кад се оно доле налази. Дакле то значи: зими лето треба да је отворено и нека служи, да се зимско проветравање на прави начин изврши па тада у кошници неће бити влаге од знојења, нити ће на пролеће бити плеснивог саћа. Тада ће

већим делом исчезнути — жеђ. Ова наине у већини случајева не зависи од безводне залихе него од оскудице ваздуха, коју проузрокује јако сужено лето. Ради суженог лета и стиснутог плодишта зими пчеле почињу брујати, да се спасу од гушења. Ради кретања и узрујавања пчеле троше више хране с тога хоће да се појави и срдобоља.

Дакле и зими пчеле требају свежи и увек изједначени ваздух. Промена ваздуха кроз зидове кошнице немогућа је, зато треба имати одговарајуће лето и пазити, да се пчеле узиме ближе лету. Свежи ваздух пчелињем друштву врло је потребан, али штетна је промаја.

Поједина пчела је слаба и њежна, али у друштву она је врло јака и отпорна, кад је добро узимљена способна је и најјачу зиму да издржи. Пчеле морају бити отпорне, оне треба да су издржљиве, оне бивају прекаљене да све лако сносе. Главни услови за узимљење пчела јесу добро друштво са доста младих пчела, млада матица и добра залиха течног меда око зимског клупчета, а то су уједно и три јемца за добро презимљење пчела. Овако узимљење пчеле не требају посебног паковања и утопљавања, ни сужавања лета и стешњавања плодишта.

Искусни пчелари држе своје кошнице и лети и зими на истом месту, у истим кошницама са нормалним плодиштем па им пчеле не умиру од зиме. Истина у севернијим државама зими уносе пчеле у посебне зимовнике, али код нас то није потребно. Ко баш хоће може своје кошнице унети у неку стају или сув подрум, али ипак морам нагласити, да пчеле боље презиме на пољу него у влажном подруму.

В. ЈОВАНОВИЋ, Крагујевац

Домаћа прерада меда.

Домаћом прерадом меда пчелар попуњује и украсује свој сто. А по каткад убрза и само уновчавање меда. Разна медно-воћна вина, ароматични воћни напитци и конзервисано воће (компот) ако се справе с медом укуснији су и лековитији. Али треба знати како се прерађује мед. У „Српском Пчелару“ изнећемо најпотребније пред његове редовне претплатнике и замолићемо да они о овоме упознају и нове читаоце.

1. Медна и медно-воћна вина.

Ваљано справљено вино од меда или меда и сока јагодичастиг воћа су најкуснија вина у пчелареву дому. За окрепљење изнурених радом и годинама и реконвалесцентне болеснике оваквим се винама признаје већа лековитост но обичним винама.

Постоје разна упуства о справљењу воћних вина уз додатак обичног шећера. О справљању медних, а нарочито медно-воћних вина, наша је оригинална књижевност врло сиромашна.

За држање кљука — воћне шире искључиво се морају употребити само дрвени и стаклени судови (буре, стаклени балон, велике тегле). Само при кратком кувању воде с медом (или шире — ако се ова кува) могу се употребити какарни калајисани судови. Не ваљају ни нова бурад, која носе у себи мирис своје свежине. Сви у опште судови морају бити потпуно чисти, а бурад и балони још и сумпорисани,

Медовина

У ранијим пчеларским листовима и у Мартиновићевом „Напредном пчеларству“ писано је о разним начинима справљања медовине. Овде ћемо изнети један новији начин њеног справљења.

Медовина се у главном прави од меда и воде кишнице, или бар чисте речне воде у којој нема креча. Обична бунарска вода (а у опште вода која у себи садржи креча) неваља за ову сврху, јер имањује природну киселину меда и шире и природни мирис.

Да се добије медовина алкохолне јачине 10 гради потребно је 10 л. чисте воде кишнице, 6 грама винске киселине, 4 грама свежег винског кваса, По личном укусу може се додати 2 до 4 грама нишадора — салмијака ($\text{N H}_4 \text{Cl}$) и једна шипка бризилиске ванилије (*Vanilla planifolia*).

У чистом калајисаном суду кишница се стави на ватру да ври. И у њу се одмах мете ванила и мишадор. Кад течност почне врити у њу се сипа мед. Кад по том поново проври скине се пена, па и суд скине с ватре. Затим се одвади $\frac{1}{2}$ л овог медног сирупа, и кад се он охлади на 20°C у њему се размути винска киселина и по том сипа у велики суд са сирупом и добро измеша. Кад се сва течност охлади на 20°C одвади се $\frac{1}{2}$ л ове у посебан порцулански суд и у овом размути вински квас и овај по том сипа у велики суд са сирупом и поново добро измеша дрвеном лопатом. По том се сва течност сипа у одређени суд (буре или стаклени балон) који ради врења мора бити нешто веће затремине него што износи медовина. Стаклени балон треба увити у сламу или џак, и потом завући у подесну корпу да би се равномерно одржавала топлота. Одозго се балон затвара нарочитим запушачем од плуте, кроз који је провучена савијена стаклена цев за испуштање угљене киселине. У место стакленог балона може послужити буре са подешеним врањем, кроз који пролази стаклена цев. Један савијени крај стаклене цеви пролази кроз врањ и улази у буре. Други

савијени спољни крај стаклене цеви улази у чашу или теглу са водом. Кроз ову воду пролази угљена киселина из бурета. Запушач од плуте на балону, односно врањ на бурету, кроз који пролази стаклена цев, мора потпуно затварати суд да у њ не сме продирати ваздух и мешати се са угљеном киселином у суду.

Стаклени балон, односно буре, са медавином треба држати у којој соби где се не спава а одржава стална топлота од 16 до 20° С. Време превирања траје од 6 до 12 недеља. Ако раније престане врење а медовина непреврело слади, треба медовину измућкити, суд изнети на место изложено сунчевим зрацима. По увиђавности додати још и 2—3 грама вивског кваса.

У току врења разликујемо два ступња: први **јаког** врења (које траје 3 до 4 недеље) а други **тихог** врења које траје дуже. После јаког врења медовина ће се почети бистрити зато је треба преточити. Претакање треба поновити и по истеку тихог врења. И касније, у пролеће, кад медовина потпуно сазри обновити претакање. Даље је претакати као и остала вина.

Медно-воћна вина

Најбоља се медно-воћна вина могу правити од јагоди-частвог воћа: рибизли, огрозда, купина, малина и шумских и ливадских јагода. Али се добра вина могу правити и од шумске боровнице (*Vaccinium Myrtillis* (gemeine Heidelbeere), дудова, јабука, крушака, вишања, трешања, кајсија, бресака, трњина (црни трн) па чак и од ружиних шипурака и нара.

Намењено воће за прераду у вино мора бити потпуно зрело, очишћено од петељака, лишћа, гранчица и т. п., добро опрано и осушено. Незрело и труло воће мора се одбацити. И судови морају бити потпуно чисти. А судови за кљук, ширу и вино још и сумпорисани. Чистоћа и зрелост одабраног воћа и чистоћа судова је главни услов да се вино сачува од мутноће и непријатног мириса и куса.

Воће се гњечи у каквом подесном суду. За гњечење, управо за млевење воћа може се користити онај млин кухињски суд — млин — у коме наше домућице мељу патлиџан, шљиве, кајсије, брескве при кувању парадајза и мармеладе. Постоје веома подесни нарочити млинови (гњеталице) за млевење воћа.

Измлевено поједино воће сместити у какав дрвени стаклени, порцулански или бар нов емајлирани суд; покрити га ретком крпом и оставити два дана у каквој сухој и хладној одаји. За то време више пута кљук промешати дрвеном лопатицом, да би се спречило хватање скраме на површини. По том на каквој преси или цедилу издојити сок из комине. Од комине може се ракија испећи. Ако се нема погодних преса сав кљук изручити у чист џак од ретког ланеног платна

(или у сито од ретког ткива коњске струне). Тај се цак уврће и притискује да се оцеди чист сок — воћна шира. Оцеђени сок измерити литрама и оставити у стакленом балону или бурету погодне величине. Особено се по том одмах припреми и мед разблаживањем у врелој води — кишници.

Чиста кишница стави се у бакрени калајисани или бар нов емајлирани суд на ватру да ври. Кад почне врити сипа се мед и добро измеша дрвеном лопатом, а по том пажљиво скине сва пена. За то се време у два посебна мала порцуланска суда сипа по $\frac{1}{2}$ килограма чисте куване кишнице с медом да се охлади на 20°C . У првом се суду размути дрвеном кашиком винска киселина а у другом вински квас. За тим се главни суд скине с ватре и кад се охлади на 20°C сипа се прво размућена винска киселина и добро измеша дрвеном лопатом. По том се тако уради и са размућеним винским квасом. Ако је предвиђено додавање још каквих дометака (нишадора и ваниле, цимета и каранфилчића) ове треба претходно скувати у главном суду са водом и медом. За тим се суд са смешаном широм и медовином смести у какву собу, у којој се не спава, где се одржава $16\text{--}20^{\circ}\text{C}$. Вреће ће убрзо настати. Суд за вреће треба да је са савијеном стакленом цеви подешен како је то напред описано. Повремено треба контролисати одржавање топлоте (истакнутим топломером) и само вреће. И суд чешће мућкати да се разбија таложење. Вреће разнолико траје код појединог воћа. Ако оно престане док је шира мутна и слатка треба додати још 2—3 грама винског кваса и повећати загревну топлоту — односно суд изложити директним сунчевим зрацима крај прозора. До краја септембра свакодневно мућкати суд са широм.

У колико је воће слађе у толико ће и само вино бити јаче, јер количина воћног шећера одређује алкохолну јачину. У колико је мање слатко воће јачина вина дотерује се додавањем веће количине меда. Поред шећера воће у себи треба да садржи киселину и танин. У колико ових нема морају се додати. **Но при справљању воћног вина за продају мора се држати одредаба Закона о вину, који ограничавају уношење примесака у вино намењено трговању.**

Кад се после јаког врења почне шира бистрити треба је преточити у други сумпорисани и чист суд. Овај суд треба нешто ниже поставити. По том завући гумено црево у виши суд повући устима течност кроз црево па други крај црева завући у нижи суд. У преточеном суду за неколико недеља извршиће се тихо вреће. По том ширу поново преточити па суд потпуно затворити. Најзад у пролеће обновити претакање, и вино разлити у флаше.

Пре разливања вина у флаше треба се уверити, да ли је вреће завршено. У ту сврху сипати вино само у једну

флашу, и ову затворити и држати у кухињи или на прозору, где сунце греје неколико дана. Ако се на површини вина појаве мехурићи угљене киселине не сме се вино разлевати у флаше. При овом разливању мутни део вина са дна суда треба процедити кроз хартију за филтрирање и оставити у посебној флаши за брзу потрошњу.

Флаше са вином треба затворити запушачима од плуте, који се пре употребе квасе у топлој води да омекшају при увлачењу у грлић флаше. Овакви запушачи на флашама са јаким вином морају се унакрсно танком жицом увезати за грлић. По том затворен грлић флаше замочити у растопљени парафин или црну смолу, као што наше домаћице раде са парадајзом и соком од малина.

Затворене флаше са вином слажу се оборене на подесној полици и чувају у сувој одаји. У подруму се могу флаше усправљено држати у сувом песку.

Медно-воћна вина треба да одстоје бар годину дана у флашама. А што више у толико и боље. Дуго стајање воћног вина у флашама повећава му квалитет и вредност. Нарочито су на гласу стара вина од рибизла разноликих врста. Вино од рибизли је велики деликатес на столу. Равна се старо вино од рибизле са најбољим токајцем.

(Наставиће се)

Забринуте пчелице.

Пчелице се забринуле,
Не могу да раде,
Па су љуте, јер би хтеле
Штогод да зараде.

Сад би мogle да донесу
И воска и меда,
Радилице вредне све су,
Ал' зло време неда.

Тек кад мало сунце сине,
А оне одлећу,
Да их макар жеља мине,
Ал' брзо долећу.

Кад их киша с ветром схвати,
Кући стигну једва,
Многа тад животом плати,
Многа, а не једна.

Земун, 1933. г.

Сиротице живот губе,
Да зимницу спреме,
А морају да дангубе,
Не допушта време.

Непрестано киша пада,
О наше несреће,
Па се једна другој јада:
Прође нам пролеће!

А ако нам у нераду,
Још и лето прође,
Наћи ћемо се у јаду,
Кад нам зима дође.

Па како да опстанемо,
На свету оване,
Ако ништ не користимо,
Ни себи ни своме!?

Анка уд. М. Тошић.

Пчелари и заразне болести пчела.

Неки пчелари мисле, да се на њиховим пчелињама не може појавити заразна болест, јер су они доста пажљиви у своме раду, а неће да знају, да се пчеле могу заразити а да пчелар није крив за појаву заразне болести на своме пчелињаку. У нашим пчеларским листовима упозорени су пчелари, да има у нашој близини заразних болести и позвани су, да сваку сумњиву појаву на свом пчелињаку пријаве свом пчеларском друштву или уредништву листа па ће им се дати упутство за сузбијање и лечење заразне болести. Нису нам пријављени никакви сумњиви знаци, стога нисмо имали потребе да објавимо, како се сузбијају и лече заразне болести. Ми смо веровали, да у нашој близини нема заразних болести.

Али имамо ми велик број пчелара, до којих није дошла ова наша порука, а то су пчелари, који нису чланови ниједног пчеларског друштва и не читају никакве пчеларске новине. На жалост! број таквих пчелара је врло велик, готово да има десет пута више неорганизованих пчелара т.ј. који нису чланови друштва нити читају пчеларске листове, с тога ни појма немају, о заразним болестима пчела. Ови неорганизовани пчелари мисле да није потребно да постану чланови пчеларског друштва, а наша пчеларска друштва не могу водити рачуна о онима који једноставно неће да буду чланови друштва, а још мање могу водити рачуна о онима за које ни не знају да су пчелари.

Многи пчелари и ако виде јединство пчелињег друштва, и ако нам кошница преставља једно идеално друштво, где влада идеалан рад и подела рада, ипак неће многи пчелари да се угледају на вредне пчелице па да и сами приступе једном пчеларском друштву. Као што једна пчела сама за себе не може опстати, исто тако осамљени пчелар не може опстати, он је сламка у вихору, чим наиђе прва непогода одмах га хвата и руши, јер нема ослонца, нема помоћи. А та непогода јесте заразна болест пчела. Кад се појави зараза он је одмах не примети, кад је примети не схваћа је озбиљно, њега је срамота да други дозна за заразну болест на његовом пчелињаку, а сам незна средства за сузбијање и лечење, с тога болест преотме маха и његов пчелињак пропада. Некад у последњем моменту тражи помоћи и лека, кад већ више помоћи нема.

Ти неорганизовани пчелари не знају, да скривањем болести могу допринети, да се заразна болест и на друге пчелињаке пренесе. У зараженим кошницама друштва ослабе, пчеле су немарне за своју кошницу (а некад напусте заражену кошницу), па се обично догоди, да пчеле са оближњег пчелињака навале на те заражене кошнице и опусте их, разнесу сав мед а с медом пренесу и заразу у своју кошницу.

Тако се болест са једног пчелињака пренесе на други, а тај други пчелар размишља: где су се могле његове пчеле заразити? Ето како се преноси болест на пчелињак без кривице самога пчелара. У овом случају крив је онај пчелар, који је крио и тајио болест на свом пчелињаку.

Кад се појави заразна болест пчелари мисле где се могле њихове пчеле заразити? Траже се узроци заразе на све стране, нађе се неки оправдавајући узрок, а само неће да се тражи прави виновник, а то је пчелар. Мала несмотреност, мала непажња може имати врло рђаве последице, може проузроковати велику штету и грдан губитак. Зато можемо рећи, да је за заразу већином крив несавестан пчелар. Навешћемо пример: У Ст. Пазову са више страна доносе се кошнице на пашу, па само један пчелар донесе заражене кошнице, може све друге пчеларе заразити, па ће они у своја места однети заразу. Зар ту није крив пчелар? Јест, крив је несавестан пчелар, што је крио и тајио заразу, и што је своје кошнице однео међу здраве. Ако је учинио из незнања ипак не може се опростити, јер дотични је сам крив што не зна, а незнање је последица његове усамљености и повучености, јер није члан пчеларског друштва, не чита пчеларске новине, па стога не схваћа, да његово незнање може и њему и другом велике штете нанети. Зато сваки пчелар треба да буде члан пчеларског друштва, па ће ту добити потребно знање и прву помоћ у невољи.

Пре неки дан дознали смо, да и у Земуну има неколико пчелара, чији су пчелињаци заражени пчелињом кугом. Позвали смо пчеларе на пријатељски састанак и тада је констатовано, да има 65 пчелара са 1400 кошница. Колико има заражених пчелињака констатоваће се, док се сви пчелињаци прегледају.

И код организованих пчелара може се појавити заразна болест, али он ће чим примети сумњиву појаву обратити се друштву или уреднику листа да се установи право стање код сумњивих кошница. Кад се зараза одмах при првој појави установи тада је сузбијање лакше, а поред тога предузеће се превентивне мере, да спречи преношење и ширење заразе. Дакле овај неће дозволити, да се зараза шири по читавом пчелињаку а сузбијањем и лечењем предупредиће. да се болест не пренесе на друге пчелињаке.

Пчеларска друштва основана су да унапређују пчеларство у народу, а у невољи да буду прва помоћ, ради тога морају знати стање пчелињака код својих чланова. Али овде не треба мислити, да су главни функционери дужни ићи по пчелињацима свију чланова ради упознавања стања и давања упутства у пчеларењу. Треба узети у обзир да главни функционери врше своје дужности бесплатно, више пута своје послове одложе ради друштвених ствари, стога треба да смо задовољни што су ти главни функционери увек спремни да

појединцима даду упутства и покажу практичне радове на пчелињаку, што ће неуморно радити да се опасност заразе спречи и излечи. Зато дужност је сваког члана, да посети пчеларска предавања, да сам по потреби тражи поуке, а за све оно што му је нејасно или сумњибо да тражи објашњења и помоћи. Кад чланови овако схате своју дужност, тада ће и главни функционери боље својој дужности одговарати и све потребе појединих чланова задовољавати. Сви смо чланови друштва, сви имамо у њему дужности, стога не смемо очекивати да неколико људи раде и издиру за друштво, па да их после осуђујемо, што њих неколико нису могли све извести како ми желимо. Не чине друштво само главни функционери него сви чланови, а о распореду и начину рада одлучују сви чланови, а главни функционери само су извршни орган целог друштва. Ако сви чланови учествују у раду друштво ће напредовати а ако цео рад падне на неколико људи онда за неуспех не смемо њих саме кривити.

Сваки пчелар мора водити бригу о свом пчелињаку; а кад је потреба нека од друштва тражи упутство и помоћ. Није срамота у појединим случајевима тражити објашњења, јер пчеларска наука напредује, а напредан пчелар мора пратити напредак у пчеларству. Код нас је мали број људи, који пчеларство научно испитују, код нас су већином практични пчелари који треба да настоје да постигнута научна открића упознају, да се могу у својим радовима равнати и свој начин пчеларења удешавати. Људи који са научне стране испитују пчеларство, пронашли су заразне болести пчелињег легла, а наша је дужност да те болести упознамо, јер без познавање болести не могу се употребити средства за сузбијање и лечење.

Кошница је отворена књига, коју пчелар мора знати читати и разумети, а то је могуће ако добро зна живот и развијање пчелињег друштва, ако познаје болести пчела и пчелињег легла. Наша пчеларска друштва, одржала су и ове године предавања о пчеларству, па је том приликом било говора о болестима пчела и пчелињег легла. А ко је био на предавању? Били су само чланови друштва, а пчелари који нису чланови пчеларског друштва и не читају пчеларске листове, нису ни знали о овим предавањима. А што не знају ништа о пчелињим болестима до кога је кривица? Кривица је опет до самих пчелара.

Истина, заразна болест може да се појави без кривице самога пчелара, али кошница је отворена књига, а пчелар чим у њој прочита да се појавила каква зараза мора знати и лек за сузбијање и лечење. А који пчелар не зна живот и развијање пчелињег друштва и не познаје болести пчела, тај је опасан за своју околину, јер може не само себи него и суседним пчеларима нанети велику штету.

Зато сваки пчелар мора бити члан пчеларског друштва, мора посећивати предавања па ће тада научити рационално пчеларити, познаваће пчелиње болести па ће научити како се сузбијају и лече болести пчела. Пчелари! Угледајте се на пчелиње друштво и ступите у постојећа пчеларска друштва, јер само пчеларско друштво може вам помоћи. А чим је друштво јаче, тим је боља и сигурнија помоћ.

МАРЈАН Ж. СТОИЉКОВИЋ, Алексинац.

Година 1933!

Ми пчелари из нашег јужног поморавља не можемо се похвалити са пчеларском 1933 год., на против она спада у посве лоше пчеларске године.

У почетку је било сувомразице, а затим хладни и ветровити кишни дани чак до краја априла. У мају и јуну такође готово свакодневне кише — истина тихе и топлије које су на облацима у размацама ромињале и престајале са сунчаним пригревицама, те су пчеле у тако топлим и привлажастом раздобљу ужурбано грабиле на посао — добијајући велики нагон и вољу на ројење које је местимично почело још у првој половини маја, а највише су нагињале на ројење у јуну. Многи сеоски престокошничари добијали су и по 5 ројева из поједине маторке, — али су их убрзо морали спајати због слабог даљег напредовања усљед настале суше.

Ја сам прве вештачке ројеве могао правити од 12 јуна — али је убрзо цео пчелињак добио неку скоро надприродну вољу на природно ројење. — Премда сам мислио да сузбијем даље ројење ипак сам пустио пчелама мало на вољу, те сам добио и 12 природних ројева, а да би им што више помогао додавао сам затвореног легла из јачих старки, резервног готовог саћа као и вештачког, свуда где је било потребно у пчелињаку. — Пчеле су врло весело радиле и доста добро напредовале — али убрзо настају јунске сухопарне врућине, које се продужише све даље — и пчелињи лет малаксава под оскудицом паше. — Зазимљавање је морало бити спајањем. — Са бербом меда па ни воска нико се не хвали. — Сеоски престокошничари као да су још слабије прошли, јер су неки од 28 вршкара добили једва 30 кгр. меда!

Већ у августу могли су се виђати „бегунци“ (гладници) ројеви и 22 августа један такав рој долетео ми је у пчелињак и сео на кајсију одакле сам га скинуо додавши му

меда у саћу и појачаним зрелим леглом сместио у кошницу — Већ 11 септембра долетео ми је исто овакав рој кога сам ухватио на медном сити и скинуо са грања па га додао као појачање оном првом.

Слично стање пчеларске 1933 год. јесте и у Врњцима — срезу Трстеничком па и делом западним поморављу о чему сам се осведочио за време мога двадесето дневног бављења у Врњачкој бањи. — Исто важи и за ближу и даљу околину: Ражња, Параћина, Ђуприје, Јагодине, Багрдана, Бапочине, Крагујевца, Груже, Краљева — где сам прошао 12—15 септембра т. год.

ВЕСТИ.

Хранљивост меда.

Мед није универзална храна, како се то некад тврди, па ипак има у исхрани огроман значај. Поред малих количина лако растворљивих беланчевина, чист мед садржи око 81% угљених хидрата, чиме се одликује од свеколике безазотне хране. И шећер је угљени хидрат, али га наш желудац мора својим радом инвертирати и у сварљив облик променити. Али овај су рад у меду већ извршиле пчеле у своје медном желудцу. Зато, прави, чист мед бива непосредно усвајан у крв, и ту је јак извор животне топлоте. С тога се употреба меда одлично показала као снажеће средство туриста и у опште људи који раде и троше много енергије. Меримоли, како је то данас у науци уобичајено, хранљиву вредност меда као извора енергије на калорије, онда даје: 1 кг. јаја без љусака 1613 калорија, 1 кг. меда 3075 калорија, и то без великог напрезања желудца, јер су онај најтежи рад већ извршиле пчеле.

(Пољопр. Гласник 1933 бр. 19)

ЧИТУЉА

† КАТИЦА ПОПОВИЋ

вредна пчеларка у Беочину након кратке а тешке болести испустила је своју племениту душу 13. септембра о. г. Док је њезин супруг Стеван за време рата био у војсци пок. Катица је одржала и повећала пчелињак. А после рата увек је са својим мужем радила на пчелињаку и сав рад са њиме делила. Покојници нека Бог да вечно блаженство, а наш пријатељ Стеван нека овим прими саучешће од свих пчелара.

Цене огласима у „Српском Пчелару“: Оглас на целој страни: једанпут стоји 60 Дин.; трипут за 10% јефтиније; на пола године 20% јефтиније; на целу годину 30% јефтиније. — Оглас на пола стране: једанпут стоји 30 Дин.; трипут 10% јефтиније; на пола године 20% јефтиније; на целу годину 30% јефтиније. — Оглас на четвртину стране: једанпут стоји 20 Дин.; трипут 10% јефтиније; на пола године 20% јефтиније; на целу годину 30% јефтиније. — Огласи на осмини стране: једанпут стоји 15 Дин.; трипут 10% јефтиније; на пола године 20% јефтиније; на целу годину 30% јефтиније.

Ко жели да купи старија годишта »Српског пчелара« година 1924—1932. нека пожури са наруџбом, јер се налази још мали број комплетних годишта. Цена је за свако годиште 20 динара. Новац се шаље унапред или се лист шаље на надоплату. Поручбине и новац треба слати „Српској пчеларској задрузи“ у Руму.

Власник и издавалац „Српска пчеларска задруга“ у Руми.

Чланарина је за чланове утемељаче једаред за увек 100.— Дин., а за редовне чланове 30.— Дин. годишње. Редовни чланови добијају лист бадава, а утемељачи плаћају годишње за лист 15.— Дин. Претплата је за нечланове 30.— Дин. годишње а плаћа се унапред за целу годину. ●

Претплату и огласе треба слати „Српској пчеларској задрузи“ у Руму Рукописе, питања, књиге, листове у замену и рекламације (потраживања недобивених бројева) треба слати уредништву „Српског Пчелара“ у Земуну